ЕКОЛОГІЯ

Ірина БАРНА
кандидат географічних наук,
доцент кафедри геоекології та гідрології

Сергій БАРНА
аспірант освітньої програми «Журналістика»

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

ЕКОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС РЕГІОНАЛЬНИХ ОНЛАЙН-МЕДІА

За останні роки розуміння впливу навколишнього середовища на стан та якість життя людини детермінувало активний запит на інформацію, яка характеризує кількісні та якісні параметри компонентів довкілля. Особливу актуальність екологічної інформації серед українського суспільства визначають екологічні наслідки аварії на ЧАЕС та прояви глобальних кліматичних змін, ускладнені наслідками воєнних дій [2]. У сучасному медіапросторі регіональні та локальні онлайн-видання відіграють ключову роль у формуванні екологічної свідомості громадян, оперативному висвітленні екологічних загроз та ініціатив зі збереження довкілля. Видання «Хроніки Обухова» виступає важливим інформаційним майданчиком Обухівщини та Київщини, поєднуючи висвітлення суто локальних екологічних подій із подачею загальноукраїнського та глобального екологічного контенту.

Впродовж перших трьох місяців 2025 р. зафіксовано високу щільність публікацій, зокрема 122 матеріали екологічного спрямування. Середня частота виходу новин становить близько 1-2 публікацій щодня, що свідчить про системну увагу редакції до екологічного дискурсу. Варто відзначити, що за моніторинговий період серед усіх повідомлень спостерігається домінування місцевих новин. Близько половини публікацій стосуються безпосередньо Обухова та Обухівського району (с. Мирівка, с. Романків, с. Підгірці, с. Германівка, с. Ємчиха, Ржищівська та Кагарлицька громади), решта – Києва, Київської області, інших регіонів України та світових екологічних новин. Примітно, що екологічна проблематика окремих країн світу доволі часто носить не лише інформаційну, але й прикладну складову, оскільки у повідомленнях знаходять своє відображення екофільні практики, які довели свою доцільність та екологічність у різних галузях господарства, комунальної сфери чи побуту.

За результатами аналізування повідомлень на екологічну тематику «Хроніки Обухова» можна констатувати, що подання новини передбачає не лише інформування про факт, подію чи екотехнологію, але й фокусування уваги читача в певних смислових рамках, що в інформаційному просторі Ервіном Ґофманом вперше представлено у форматі теорії фреймування «як форми спілкування і певного «обрамлення», як «схеми інтерпретації», яка дозволяє людям знайти, сприймати, ідентифікувати та ярликувати життєвий досвід» [3].

Основними медіафреймами у повідомленнях «Хронік Обухова» є наступні: «Зоозахист, порятунок та адаптація фауни»; «Екоактивізм, правозахист та боротьба із забудовами»; «Екологічна безпека, відходи та загрози довкіллю»; «Екопросвітництво, прикладні технології та сталий розвиток»; «Кліматичні зміни та природні явища».

Фрейм «Зоозахист, порятунок та адаптація фауни» є домінуючим, сфокусованим на повідомленнях про контакти людини з дикою та міською фауною, спостереження за птахами і ссавцями, діяльність волонтерських служб порятунку тварин (зокрема Kyiv Animal Rescue Group). У повідомленнях наголошується на чутливому та гуманному ставленні до тварин, закликах до зимової підгодівлі птахів та вакцинації домашніх чи господарських тварин. Фрейм «Екоактивізм, правозахист та боротьба із забудовами» акцентує увагу на протидії порушенням природоохоронного законодавства. Ключовими сюжетами є судові позови Київського еколого-культурного центру (КЕКЦ) щодо захисту заповідних територій (Осокорківські луки, урочище Горбачиха, Мархалівський ліс, печера «Геонавт» під Обуховом), боротьба проти незаконного «джипінгу» в заповідниках та захист зелених зон [1].

Фрейм «Екологічна безпека, відходи та загрози довкіллю» порушує проблеми виявлення несанкціонованих сміттєзвалищ (наприклад, сміттєзвалище площею 410 кв. м у Феодосіївській громаді Обухівського району), аномального забруднення водойм (рожева вода в меліоративному каналі с. Романків), замулення річок та порушення правил поводження з відходами. Фрейм «Екопросвітництво, прикладні технології та сталий розвиток» орієнтований на популяризацію практичних екологічних рішень: курси пермакультурного дизайну та холістичного менеджменту (екостанція «Глибокі Балики» та регенеративна ферма «Підкова» на Обухівщині), створення будиночків для комах, впровадження енергоефективних технологій.

Фрейм «Кліматичні зміни та природні явища» висвітлює вплив аномально теплих зим на зимову сплячку й міграційну поведінку тварин (прокидання єнотів, січневий проліт журавлів), а також роз’яснює метеорологічні та оптичні явища (наприклад, «пурпурове

світло» й яскраві зимові заходи сонця над Обухівським районом.

Цікавим видається аналіз повідомлень через призму висвітлення екологічної інформації в розрізі компонентів довкілля. Найбільша частка (понад 65%) повідомлень присвячена питанням біорізноманіття [1]. Найчастіше медіа згадує про птахів (орлан-білохвіст, синиці, лебеді, сови, одуди, сойки, чаплі, качки) та ссавців (бобри, вовки, лисиці, кажани, нутрії, сарни, кабани, видри). Окрему увагу приділено рідкісним та червонокнижним видам (сірий вухань у с. Ємчиха, орлани, дикий лісовий кіт). Представники флори, лісових ресурсів були об'єктами повідомлень про висадження ялинок біля Алеї Героїв в Обухові, збереження заповідних дерев, виявлення ковили волосистої на історичному городищі та протидію вирубці лісів. Друге місце за часткою повідомлень за моніторинговий період становили ті, які інформували про проблеми водних ресурсів. Зокрема у новинах «Хронік Обухова» систематично порушуються питання відновлення водності та гідрологічного режиму річок Обухівського району (розчищення річки Безіменна – притоки р. Рось у с. Мирівка), збереження річок Рось та Тарган, боротьби із замуленням та забудовою прибережних захисних смуг. Атмосфера та клімат посіли третю позицію за частотою повідомлень. Вказана група представлена матеріалами про стан та якість атмосферного повітря, метеорологічні феномени над Обухівщиною, а також науково-популярними публікаціями про глобальне потепління, танення льодовиків та адаптаційні заходи. Екологічні проблеми педосфери та земельних ресурсів – найменш висвітлений компонент у матеріалах «Хронік Обухова», який переважно фігурує в контексті забруднення земель побутовими й будівельними відходами, виснаження ґрунтів через інтенсивне сільське господарство, негативного впливу дорожньої солі та методів відновлення родючості через пермакультуру.

Екологічний дискурс онлайн-видання «Хроніки Обухова» має виразну біоцентричну спрямованість завдяки вдалому поєднанню функції висвітлення стану довкілля з екопросвітницькою та естетично-пізнавальною функціями, створюючи цілісну картину руху до екологічної сталості регіону.

Список використаних джерел:

1. Сторінка онлайн-медіа «Хроніки Обухова». URL: https://obukhiv.info/ (*дата звернення: 30.09.2026*).

2. Дослідження ІМІ: частка матеріалів про екологію в українських онлайн-медіа знизилась до 1,4%. *Інститут масової інформації*. URL: https://imi.org.ua/news/doslidzhennya-imi-chastka-materialiv-pro-ekologiyu-v-ukrayinskyh-onlajn-media-znyzylas-do-1-4-i64312 (*дата звернення: 22.09.2026).*

3. Малькова Т., Царик В. Екологічна політика та охорона навколишнього природного середовища в українських ЗМІ: дослідження. Київ : Зелене досьє, 2018. 30 с.